

# DELAVSKA POLITIKA

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana VII., Zadrugi dom 269.

Ček, račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debela tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1—Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2-25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 131.

V Ljubljani, sobota 31. julija 1926.

Leto I.

## Prozorna igra.

Delavsko gibanje se polagoma združuje in konsolidira. Težki časi razcepov in razdorov so odločno za nami. Delavstvo je uvidelo, da se more uspešno braniti proti razsajajoči politični in socialni reakciji le, ako tesno koncentriira vse svoje sile v borbi proti kapitalizmu in vladi, ki bolj in bolj pritiskata na delavske mezde in na delavsko svobodo. To spoznanje je zajelo vedno širši krog delavstva te in one razredne smeri; stremenje po enotnosti in spravi se je pojavilo najprej v naših strokovnih organizacijah, uveljavljati se je jelo pa tudi v drugih delavskih razrednih organizacijah. Ta konsolidacijski proces v delavskih vrstah pa ni raznim meščanskim listom in raznim meščanskim laži-delavskim organizacijam nikakor po volji. Dokler se je delavstvo med seboj teplo in razjedalo, so ti listi hinavsko pisali o škodi in nevarnosti, ki pretita eksistenčnim pogojem delavstvu. Sedaj, ko se delavstvo vendar vrača v svoje enotne razredne, borbene organizacije, ki se zato bolj in bolj uveljavljajo, pa intrigirajo in nergijajo, skušajo ustvariti na ta ali oni način nove razcepe in nove pobune v naših organizacijah.

V metodah niso nič kaj izbirični; tu podla notica v listu, tam shod žolte organizacije, ki je ves naperjen proti zavednemu delavstvu in njegovim razrednim organizacijam. Vse to se zlasti ponavlja in ponavlja od kar se delavstvo zedinjuje ter skuša složno braniti svoja ogrožena prava.

Značilna je v tem pogledu zlasti akcija zvezarskih železničarjev v Ljubljani, ki so sklicali zadnje dni javen shod v Ljubljani, na katerem so pravzaprav le rohnili proti našim razrednim organizacijam, da prikrijejo svoje nečastno, vsakojako delovanje na škodo osiromašenih in zapostavljenih železničarjev. In — razume se — ker je že situacija taka, da se z ozirom na zakon o zaščiti države

lahko nasprotnika s kratko denunciacijo onemogoči, se je neljubega nasprotnika obkladalo s komunistom in se je ta ekspeditivni policijski sistem likvidiranja razrednega nasprotnika prenesel tudi v pošteno in »socialno« čuteče demokratsko časopisje. Tako beremo n. pr. v glasilu samostojne demokratske stranke »Jutro«, da je tajnik našega »Ujedinjenega Saveza Železničarjev Jugoslavije«, Stanko komunist, nič več in nič manj kot komunist, kar pomeni toliko, kakor da bi morala državna oblast, že zaradi tega, ker je to zapisano v »Jutru«, spraviti Stanka ob službo, poslati ga makar v zadnji del ljubljanske justične palače, »Ujedinjeni Železničarski Savez« pa po možnosti zapečatiti, da bo delavstvo močnejše in zmagovitejše in da bo moglo meščansko časopisje igrati po ceni vloge prijatelja bednega proletariata!

Tako razumejo naši nasprotniki delo za proletariata, tako pomagajo delavstvu do moči, da ga v trenutku, ko vodi borbo za svoje najprirodnejše pravice, priporočijo policiji v rešitev!

Nam se to ne zdi novo, tudi nismo nič kaj hudo razočarani; poznamo naše demokrate in njihove demokratsko-orjunaške zvezarje — poznamo tudi ostale »prijatelje« delavstva, od klerikalcev do radičevcev in vemo, da so vsi po vrsti zmožni najpodležega izdajstva in najogabnejše denunciacije na škodo probujenega delavstva.

Delavstvo bo šlo vzlic temu po svoji ravni poti naprej in kakor je premagalo doslej vsako reakcijo in prebolelo vsak še tako težak razcep — tako bo premagalo in zdrobilo tudi te denunciantске nasprotnike ter zidalo mirno in složno svoje nove enotne in močne razredne organizacije.

V boj proti odkritim in prikritim delavskim sovražnikom!

Živela delavska enotnost!

DR. HENRIK TUMA:

## Razvitje delavskih praporov in politična oblastva.

Po vrsti razvijajo marljive podružnice »Svobode« svoje rdeče prapore, znamenja dela in zavesti. Po vrsti pa delajo delavskim kulturnim zavodom težave politična oblastva. S trdom se je doseglo preklic prepovedi razvitja za Trbovlje že zadnje dneve, da je obisk slavnosti očitno trpel vsled tega, preprečila se je slavnost podružnice na Jesenicah z razlogom, da je slika Karla Marxa na praporu in pod njo napis »Naprej, za svobodo« nevarna za javni mir in red, skoro bi se preprečila tudi slavnost razvitja v Zabukovci iz razloga, da je na eni strani prapora v vezeh napis »Proletarci vseh dežel, združite se!«. »Svoboda« je delavska kulturna in telovadna zveza Jugoslavije, pravila ima od politične oblasti potrjena, istotako so pravila podružnice vzeta na znanje. »Svoboda« strogo izključuje politiko in delovanje društva in podružnice — ravno radi tega tudi ne dela pri sprejemanju članov razlike političnega izpovedanja. A ker je delavska ustanova, se po sebi razume, sprejema le one kot člane, ki so delavskemu gibanju prijazni — kar se itak po sebi razume. Delavsko

gibanje pa ne more biti vezano na posebno ideologijo, izključene so že a priori verske in nacionalistične. Menda ni treba posebne bistroumnosti uvideti, da so vsa združenja delavstva pod drugim geslom nego delavske gospodarske in razredne solidarnosti — delavstvu na škodo, vse druge ideologije pesek v oči delavcem. Kdor je delavcem prijatelj, ne sme stopiti v njegovo družbo — s pridržki. Verske in narodnostne ideologije so za delavca razreden analfabetizem. Solidarnost delavstva pa je oni veliki etični moment, ki dviga delavske organizacije visoko nad vse druge. Teorijo delavskega gibanja je osnul Karl Marx. On je znanstveno opredelil pomen in razliko meščanstva-kapitalizma in delavstva-mezdništva, on je dokazal prirodni postanek in razvoj delavskega gibanja kot razrednega in solidarnega, on je kazal in dokazal kulturni pomen delavskih organizacij.

Karl Marx sam ni bil praktičen politik. A na njegovih znanstvenih teoretičnih naukih se je ustanovila internacionala delavske stranke. sprva social-demokratične po vzor-

cu nemške, po veliki vojni razcepjene na različne struje od radikalne revolucionarne do zmerno reformatične. Karl Marx pa ima svoj večji pomen za človeštvo kot znanstvenik, kot ustanovitelj prirodopisja človeške družbe, kakor je bil Charles Darwin ustanovitelj prirodopisja živalstva. Kakor je Darwin revolucionarno vplival na preobrat prirodoslovnih ved in je s tem postavil mejnik novi višji človeški kulturi, tako je Marx povzročil še večji revolucionarni prevrat duhovnih ved posebne zgodovine, sociologije in filozofije. Kakor so se lažiučenjaki, birokrati uprli revolucionarnim naukom Darwina, tako se upirajo moderni ideologi vseh panog znanstva socialni znanosti, sociologije, ki preti prekuciti papirnat gradivo, s tolikim trdom in nakitom iz vseh vetrov znešenih, ideologij. Zgodovina iz marksističnega stališča je druga, nego ona romantična in estetična, filozofija Marxova postaja biološka funkcija za človeško družbo, sociologija stopa na mesto filozofije. Da je Marx predvsem velik, orjak kot mislec in znanstvenik, tega seveda naši klasični izobraženci ne vedo. In če bi se jih poklicalo na javno diskusijo o znanstvenih temeljih Karla Marxa, stali bi kot osel na gori.

Neverjeten je analfabetizem o Marxovih delih med našim razumni-

## Delavska Internacionala o preseljevanju delavcev.

Amsterdamska mednarodna zveza delavskih strokovnih organizacij in delavska socialistična internacionala sta sklicali kongres o preseljevanju delavcev, ki se je vršil v Londonu od 22. do 25. junija. Na tem zborovanju je bila sprejeta cela vrsta sklepov glede olajšanja razmer onim delavcem, ki si morajo iskati kruha v tujih deželah.

Kongres je ugotovil, da je vsled kapitalistične uredbe, ki stremi za tem, da se poveča produkcija s pomočjo modernih strojev, nastala po vojni velika brezposelnost, posebno v Evropi. Kapitalisti ne morejo najti dovolj trgov za svojo pomnoženo produkcijo, iz česar zopet slede industrijske depresije in nove armade brezposelnih.

Brezposelni delavci so prisiljeni poiskati si dela in kruha v tujih deželah. Naravno, da se delavci najraje preselijo v one dežele, kjer so ekonomske razmere boljše in kjer je življenjski standard višji. Povojna emigracija se je tudi povečala vsled političnega preganjanja — bellega terorja — v reakcionarnih deželah.

Preseljevanje delavcev, ki je samo na sebi posledica kapitalističnega sistema, ki ne more rešiti ekonomske krize v izselitveni niti naselitveni politiki, pa povzroča velike težave delavcem, ki se selijo, kakor tudi domačim delavcem naseljenih dežel, ki morajo tekmovali z novodošleci. Da se pomaga prizadetim delavcem, je kongres sklenil:

Da delavci vsake dežele gledajo na to, da se ustanovijo selitveni uradi, v katerih morajo biti delavske organizacije dobro zastopane; dalje se ima ustanoviti mednarodni emigracijski urad pri mednarodnem uradu dela.

Da se prepove vsa propaganda v svrhu izseljevanja po privatnih transportnih družbah in odpravijo vse tozadevne privatne agenture, namesto

štvo. Najenostavnejši pojmi o državi, verstvu, narodnosti, kulturi iz njegovega stališča so docela nepoznani, nerazumljeni. Delavska kultura je našim takozvanim razumnikom nekaj absurdnega, istovetnega laži-kulturi meščanstva s splošno človeško kulturo ter priučeno na pamet od prvega ljudskošolskega razreda pa do končanega rigorozov. Da postaja delavsko gibanje na podlagi Marxovih naukov nositelj splošne človeške kulture, jim more biti naravnost čudovita trditev, tako daleč stoji od realnega življenja. Črna nesmiselna reakcija v javnem in kulturnem življenju jim je vračanje h klasicizmu, jim je politična rešitev človeštva — meščanstva.

Le tako je možno razumeti, da politični uradniki kot del meščanstva naloge in uloge delavskega kulturnega gibanja tako prav nič ne razumejo. Karl Marx je eden največjih znanstvenih umov vseh dob — ali radi tega ne sme stati njegova slika na praporu kulturnega društva? »Proletarci vseh dežel, združite se!« je eden najmočnejših klicev vseobče človeške kulture — ali radi tega ne sme biti napisano to geslo na praporu delavskega kulturnega društva? »Naprej za svobodo!« — ali ni ter ni bil vedno klic po najvišjem idealu človeštva?

teh naj se ustanovijo državni uradi s predstavniki delavskih organizacij, ki naj emigrantom svetujejo in pomagajo.

Da se odpravijo pristojbine za potne liste in vizume za emigrante v deželah emigracije, prevažanja in imigracije.

Da zajamčijo vse dežele priseljenim delavcem obeh spolov enake pravice glede mezde, delovnika in socialnega zavarovanja, kakor jih uživajo domači delavci.

Kongres je tudi priporočil Mednarodni zvezi delavskih strokovnih organizacij, da v vseh deželah svojega področja organizira delavce-izseljence in jih pridruži domačim unijam.

Izseljenci, ki iz političnih vzrokov ne morejo urediti svoje narodnosti, bi morali dobiti potne liste od posebnega mednarodnega urada.

## Na potu zedinjenja.

Združitev bolgarskih strokovnih organizacij.

Na impozantnem delavskem shodu v Sofiji je bilo soglasno sklenjeno, da se obe doslej medseboj se bojujoči bolgarski delavski strokovni organizaciji (amsterdamske in moskovske smeri) združita na celi črti in brez pridržka v enotno strokovno zvezo ter pridružita amsterdamski internacionali. Ta sklep je zbor pozdravil z ogromnim, dolgotrajnim aplavzom. Pogajanja, ki so se v tej smeri vodila že mesec dni, so dovedla hitreje, nego se je sploh pričakovalo, do ugodnega sklepa. Obe strani sta bili pač prepričani, da more le skupna, složna borba približati križani bolgarski proletariatu svoje-mu cilju. Sedaj združene strokovne organizacije si bodo zgradile nov strokovni dom in bodo izdajale svoj lasten list.

Širite naš list!

# Držite se stare navade

## in uporabljajte še nadalje davno preizkušeni

# Pravi Franckov kavni pridatek.



Ta pocenjuje kavo, jo krepča in ji daje dober okus.  
Tudi k žitu spada neobhodno Pravi Franck.



## Velepomenben preokret v komunistični Internacionali.

V zadnji številki smo pisali o globoko segajočem razcepu v ruski komunistični stranki ter omenili izjavo opozicije, ki zahteva popolno likvidacijo tretje internacionale ter spojitve komunističnega delavstva in komunističnih sekcij s socialističnim delavskim gibanjem. Ta spor v komunistični stranki je zavzel med tem ostrejšo in ostrejšo obliko in privedel do senzacionalnega ukrepa, da je bil Zinovjev izključen iz komunistične eksekutive. Z njim vred je bilo izključenih tudi par drugih njegovih pristašev. Zmagal je Stalin, za katerim stoji tudi Trotzky. Stalin je mnenja, da je treba razvijati in dograditi rusko socializirano industrijo. Zinovjev pa želi, da se nadaljuje s staro taktiko skrajnega radikalizma in pobiranja ter revizijo odnošajev napram ruskim kmetom. Strankina eksekutiva je sklenila Zinovjevovo izključitev z veliko večino ter utemeljila posebne vzroke njegove izključitve. Iz te utemeljitve je razvidno, da je Zinovjev pripravljaval zaroto v sami eksekutivi in da ga je bilo treba zato izključiti.

O pojavih v ruski komunistični stranki in o položaju tretje internacionale bomo prihodnjič obširneje pisali. Za danes ugotavljamo samo, da pomeni likvidiranje Zinovjeva in njegove politike ogromno dobro za delavski pokret na celim svetu. Ni dvoma, da je tudi padec Zinovjeva glasni dokaz, da se delavsko gibanje razvija vsepovsod v pravcu približanja in zedinjenja.

## To so svobodne volitve!

Radikali napenjajo vse sile, da bi pri občinskih volitvah v Srbiji vendarle zmagali. Poslužujejo se pri tem metod, ki niso v srbski politični zgodovini posebno nove. Potom radikalcem udanega uradništva se volilci terorizirajo, nasprotniki pa preganjajo — in če je sila velika, tudi spravijo kratkoma iz sveta.

Tako so se tudi pri teh volitvah lotili svojih nasprotnikov, zlasti Davidovičevih demokratov, ki uživajo v Srbiji precejšnje simpatije. Kakor je bilo javljeno demokratskemu parla-

mentarnemu klubu, so sedaj ubili vodjo demokratske stranke v Požeju, ubili in ranili so še več drugih nasprotnikov v južni Srbiji, pozapri pa cele skupine zavednih volilcev in agitatorjev. In kakor poročajo, ni ta teror še dosegel višine; pričakovati je v bližnjih dneh še več žrtev in progono na poštene državljane.

Radikali pa javljajo dan za dnem, da je razpoloženje naroda izborna in da bo njihova stranka zmagala!

Kako bi tudi ne zmagala, če je svoboda radikalnih občinskih volitev taka in taka in nič drugačna!

## Minister za rude in rudarji.

Delegacija rudarjev iz vseh bosanskih rudnikov je posetila na čelu s tajnikom osrednjega tajništva Delavskih zbornic sohr. Topalovićem dne 19. t. m. ministra za šume in rude, g. Nikića, da mu obrazloži zahteve Saveza rudarskih delavcev in da se čimprej stopi v pogajanja v svrhu ureditve kolektivne pogodbe med ravnateljstvom državnih rudnikov za Bosno in Hercegovino in Savezom ker je taka kolektivna pogodba veljala vse do septembra 1925 in jo je nato ravnateljstvo rudnikov enostavno odpovedalo.

Minister je izjavil delegaciji, da se v načelu strinja s to zahtevo in da si bo osebno ogledal (!) vse bosanske rudnike in se prepričal o stanju rudarjev. Nadeja se, do bo njegov predlog o komercializaciji državnih rudnikov sprejet in da mu bo to omogočilo ugoditi zahtevi rudarjev po zvišanju plač. Tudi je ubljubil minister, da se prične s 1. avgustom zopet redno delovanje v državnih rudnikih, dočim se dela doslej povprečno samo 12 dni na mesec.

Tako so tedaj bile obljube ministra, ki jih je dal našim organizacijam. Sedaj čakamo, če se bodo — te obljube tudi kedaj uresničile.

**Gradbeni odsek Delavskega doma, podružnica »Svoboda« v šiški priredi v nedeljo, dne 1. avgusta veliko vrtno veselico v Švicariji.** Vabimo vse somišljenike, da se je udeleže v čim večjem številu. Vstopnina prosta. Vsi na veselico našega agilnega gradbenega odseka.

Jack London:

## Železna peta.

(Socialni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

Bila sem žalostna, neizrečeno žalostna. Govoril je z negotovostjo in bil tako bojazljiv, kaj neki bom povedala, da nisem imela hrabrosti ga spraševati. Govoril je na čuden način o svoji boleznih in pogovarjala sva se v pretrganih stvkih o cerkvi in neznatnih dobrih delih. Tako mu je odleglo, ko sem odhajala, da bi se morala smejati, ako bi moje srce ne bilo tako neizrečeno žalostno.

Ubogi mali junak! Ko bi ga le bila spoznala! Bojeval se je kot velikan in nisem vedela tega. Osamljen, popolnoma osamljen sredi milijon kolegov je bojeval svoj boj. Prepojen strahot norišnice in prepojen vere v pravico in resnico, se je trdno oklenil pravice in resnice. Ali bil je tako osamljen, da je bil nezaupljiv celo proti meni. Svojo lekcijo se je naučil dobro — predobro.

To sem kmalu zvedela. Nekega dne je škof izginil. Nikomur ni ničesar povedal, da odide. Ali ko je pretekel čas, in se ni vrnil, je nastalo veliko govorenja, ali ni morda v duševni zmedenosti naredil samomor. Ali ta misel se je razpršila, ko se je zvedelo, da je prodal vse svoje posestvo — palačo v mestu, grad v Meulo Parku, svojo zbirko slik in celo svoje priljubljene knjige. Bilo je očitno, da je na tistem vse očistil in uredil, predno je izginil.

To se je zgodilo v času, ko so bile naše osebnosti razmere zelo revne. Ali komaj smo si

uredili svoje novo stanovanje, smo imeli priliko, da se čudimo delovanju škofa in o tem razmišljamo. In tedaj nam je bilo nenkrat vse jasno. Nek večer namreč, ko je bilo že temno, sem urno zbežala čez ulico v mesnico, da naredim Ernestu večerjo.

V trenutku, ko sem stopila iz mesnice, se je pojavil na oglu zraven stoječe trgovine nek mož. Nenavadno čustvo se me je polastilo, kakor da ga moram poznati in zato sem se opetovano ozrla za njim. Ali mož se je obrnil in naglo odšel. Po držanju njegovih pleč in po koncih srebrnih las med suknenim ovratnikom in klobukovim robom mi je vzbudilo nepojasnjene spomine. Mesto da prekoračim ulico, sem hitela za možem. Pospešila sem korake ter se skušala osvoboditi misli, ki so se mi vsiljevale. To ne more biti. Nikakor ne more biti — v teh obnošenih hlačah, ki so bile predolge in na koncu pohojene.

Obstala sem in se sama sebi nasmejala. Hotela sem opustiti ta lov. Ali ta podobnost pleč in srebrni lasje! Hitela sem zopet naprej. Ko sem ga prehitela, sem skrivaj pogledala v njegov obraz, nato sem se obrnila in obstala — pred škofom.

Tudi on je nenadoma obstal in težko dihal. Velika papirnata vreča mu je zdrknula iz rok. Raztrgala se je in pod škofovimi in mojimi nogami se je zatrkjala množica krompirja. Gledal me je otožno in presenečeno, nato povsili pleča in globoko vzdihnil.

Podala sem mu roko. Stisnil jo je, ali njegova roka je bila vlažna. Bil je v zadregi in videla sem, kako mu je kapljala znoj s čela.

## Dnevne novice.

**Maksimović** je odšel nenadoma na Bled in to je bilo za naše uboge novinarje več ko zadržati, da so se reveži razpisali o krizi v vladi in drugih takih potesih. Ni lahka stvar, pisati o notranjem političnem položaju koncem meseca julija. No, pa smo izvedeli, da je šel Maksimović na Bled in da mora biti to v zvezi z hudimi, takorekoč apokaliptičnimi dogodki. In če se naposled še to javi iz Bleda, da je prišel tja sam Pavle Radić, ki prodaja, kakor znano, vsepovsod šivalne stroje — ja, za vrage, to je gotovo nekaj strašnega, to je gotovo v zvezi z raznimi zvezami in presenečenji; no, in dnevno politično poročilo je s tem tudi gotovo. — Vsak narod ima svoj poseben šport. Angleži igrajo »golf«, Finci in Švedi maratonske teke, Slovenci sodnijsko tožarenje, Jugoslovani, odnosno njihove novine, pa vladno krizo. Maksimović na Bledu, Pavle Radić tudi, Pašić je v Karlovih varih in se dobro počuti — vladna kriza je gotova, in čitatelji so prišli spet na svoj račun!

**Še vedno štednja.** Finančni minister Perić je povedal končno novinarjem, s čim se vlada sedaj bavi. Odkril je to nepričakovano novost, da dela vlada na sanaciji naših gospodarskih in finančnih prilik. In razume se, da se vlada v zvezi s tem bavi tudi s problemom »štednje«. Gospod Perić je povedal v svoji izjavi nekaj, kar nismo doslej še slišali; da dela vlada namreč na sanaciji itd. Sicer smo take in enake izjave že ponovno slišali od Stojadinovića in od drugih, vendar izgleda, da Perić ne ve zanje. O štednji smo tudi že marsikaj slišali in občutili, vendar pravi Perić, da je treba začeti štediti itd. Gospod Perić naj nam raje enkrat iskreno pove, kako vlada štedi — s tem bo vsaj enkrat povedal nekaj, kar nam njegovi finančno ministrski kolegi niso še povedali.

**Odnošaji z Bolgarijo** so se menda spet poostri. Poostrejujejo se že nekaj let, in se kar čudimo, da se morejo sedaj še bolj poostriti. Bolgarski komitaši v resnici neprestano napadajo naše meje. Žrtev je bilo doslej dosti na obeh straneh in

skrajni čas bi že bil, da se to medsebojno klanje neha. Izgleda pa, da je to klanje češče potrebno i enim i drugim i da ni na merodajnih mestih v Sofiji in v Belgradu prav nobene volje, da bi se dosegel časten mir in sporazum med obema narodoma. Spor med Srbi in Bolgari po prvi balkanski vojni se vleče naprej m sam bog ve, kedaj in kakšen bo konec. Balkanska konfederacija je edina prava oblika, da se povoljno reši spor z Bolgarijo. Te konfederacije pa ne marajo oficijelne vlade ne tostran ne onostran meje.

**Agrarna reforma za Dalmacijo.** Po zakonu o agrarni reformi, ki je bil sprejet po zaslugi socialističnih organizacij in socialističnih zastopnikov v parlamentu, bi se bilo moralo pravzaprav že davno v celi državi razparcelirati velika posestva in razdeliti med zemlje potrebne kmete. Medtem ko se je pa to, polagoma sicer, na nepopolen način izvajalo več ali manj skoro v vseh pokrajinah, se je v Dalmaciji odlagalo deloma vsled neurejenosti mejnih in drugih odnošajev, deloma vsled posebnih prilik in pritiskov. V Dalmaciji vlada še danes večinoma latifundistična veleposest, vsled česar trpi še danes dalmatinski kmet strašno siromaštvo. Gospodarske, socialne in kmetijske prilike Dalmacije so sploh poglavje zase. V novi državi je bedna Dalmacija, ki je bila že prej močno zanemarjena, prišla še v težavnejše razmere. Dalmacija je živela v glavnem le od morja, vsled vsesplošnega zastoja v našem parobrodarstvu, za katerega vlada nima

### POZOR!

Opozarjate se, da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali sivo)



### »kjuč«

traja kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričajte se. — Nogavice brez žiga »kjuč« so ponarejene.

Bil je vidno prestrašen. »Krompirji,« je zamrmral bojazljivo. »Dragocen so.«

Pobirala sva jih in jih dajala v raztrgano vrečo, ki jo je skrbno držal v naročju. Hotela sem mu izraziti svojo radost, da smo se srečali in ga prositi, naj nas prav kmalu obišče.

»Oče se bo veselil, da vas vidi,« sem rekla. »Mi stanujemo za en lučaj od tukaj.«

»Ne morem,« je odgovoril. »Moram iti. Bog vas živi.«

Ogledal se je sumljivo, kot bi se bal, da ga kdo spozna in hotel oditi.

»Povejte mi, kje stanujete. Bom prišel pozneje,« je dejal, ko je videl, da grem z njim in da se me ne more otresti.

»Ne!« sem rekla odločno. »Sedaj morate z menoj.«

Pogledal je na krompir v naročju in na drugi manjši zavoj, ki ga je nesel pod pazduho.

»Zares, nemogoče,« je dejal. »Oprostite mojo neolikanost. Ali ako bi vedeli.«

Bilo je videti, kot bi se hotel zrušiti, ali takoj se je obvladal.

»Poleg tega ta hrana,« je nadaljeval. »Žalosten slučaj... Strašen. Starka je... To-le ji moram takoj prinesiti. Moram iti... Razumete me... Nato se vrnem. Obljubljam vam.«

»Z vami grem,« sem rekla. »Ali je daleč?«

»Samó dve četrti,« je rekel. »Hitimo.«

Pod vodstvom škofa sem zaznala nekaj o moji novi okolici. Niti v sanjah nisem mislila, da eksistira tako strašna beda. To je krivo, ker se sama nisem ukvarjala z okolico.



